

بررسی الگوهای نوین تدریس از شناخت تا کاربرد در میان اساتید دانشگاه فرهنگیان^۱

کتایون حمیدی زاده^۲

چکیده

آمار توصیفی و آزمون T تک متغیره و T مستقل و تحلیل واریانس، آزمون خی دو، آزمون فریدمن در هر دو حیطة صورت گرفت. نتایج نشان می‌دهد که اساتید، الگوهای نوین تدریس را بیش از حد متوسط می‌شناسند و به کار می‌برند. میان اساتید دانشگاه فرهنگیان از نظر رشته‌ی آموزشی تفاوت معنادار وجود نداشت اما از نظر سابقه خدمت و مدرک تحصیلی تفاوت معنادار وجود داشت.

کلمات کلیدی: الگوهای نوین تدریس، دانشگاه فرهنگیان، آموزش عالی، کاربرد روش‌های تدریس.

هدف این پژوهش، بررسی میزان شناخت و کاربرد الگوهای نوین تدریس در میان اساتید دانشگاه فرهنگیان است به همین منظور از روش توصیفی - پیمایشی استفاده شده است. جامعه آماری شامل تمامی استادان دانشگاه فرهنگیان استان‌های مرکزی، قزوین، تهران، ایلام، یزد است که با نمونه‌گیری تصادفی ۷۳۰ نفر انتخاب شدند. داده‌ها با استفاده از پرسشنامه‌ی محققان (۱۳۹۱) شامل ۳۵ گویه در مقیاس لیکرت جمع‌آوری شدند. براساس ضریب آلفای کرونباخ پایایی پرسشنامه در حیطة شناخت ۰/۸۵ و در حیطة کاربرد ۰/۸۰ می‌باشد. تحلیل داده‌ها با

۱. تاریخ وصول: ۱۴۰۱/۱۲/۲۵

تأیید نهایی: ۱۴۰۲/۰۸/۱۹

۲. گروه علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران آدرس ایمیل: k_hamidzadeh@sbu.ac.ir

Recognition and Application of New teaching Models among Professors of Farhangian University

Abstract

The purpose of this research is to investigate the rate of recognition and application of new teaching models among professors of Farhangian University. Therefore, descriptive-survey method was used. The statistical population includes all the professors of Farhangian University in central provinces, Qazvin, Tehran, Ilam, and Yazd, who were selected by random sampling from among 730 people. Data were collected using the researchers' questionnaire developed by Mohaghehian (2013) including 35 items on a Likert scale. Based on Cronbach's alpha coefficient, the reliability of the questionnaire was obtained as 0.85 in the field

of knowledge and 0.80 in the field of application. Data analysis was done with descriptive statistics, univariate T test, and independent T test, analysis of variance, chi-square test, and Friedman test in both fields. The results showed that professors know and use new teaching models more than average. There was no significant difference between the professors of Farhangian University in terms of educational field, but there was a significant difference in terms of teaching experience and academic certificate.

Keywords: teaching models, Farhangian University, higher education, application of teaching methods.

مقدمه

امروزه اعتقاد بر آن است که مهم‌ترین عامل توسعه یک جامعه، نظام آموزشی آن جامعه است که البته نظام آموزشی با روش‌های سنتی گذشته قادر به توسعه و پیشرفت جامعه نخواهد بود. در مسیر توسعه‌ی جامعه با اتکا به نظام آموزشی، نقش مدرسین و استادان که انتقال دانش به دانشجویان را بر عهده دارند، راهنمای دانشجویان و الگوی آن‌ها در امور آموزشی محسوب می‌شوند؛ برجسته است. مدرسین و استادان در انجام وظیفه خود در جهت توسعه و رشد جامعه موفق خواهند بود مگر اینکه از روش‌های سنتی تدریس فاصله گرفته و به سمت ایفای نقش‌های چندگانه و عملکرد براساس روش‌های نوین تدریس حرکت کنند. در روش‌های نوین تدریس مدرسین نقش‌های گوناگونی ایفا می‌کنند مانند: الگو بودن، حمایتگری، راهنمایی، کمک به رشد مهارت‌های فکری و تحلیلی یادگیرندگان، شنوندگی و تقویت مهارت‌های ارتباطی (Galbriath, 2001).

بنابر نظرات متخصصین، تدریس فرایندی است که عوامل متعددی در آن اثر گذار است که برخی از آن‌ها قابل کنترل و گاهی قابل مطالعه نیستند (آقازاده، ۱۳۹۵). تدریس عمل هنرمندانه و دارای مبانی علمی است که نیازمند تفکر و خلاقیت است (شعبانی، ۱۳۹۸). هدف تدریس تداوم یادگیری حتی پس از ترک کلاس است. باید تدریس منجر به یادگیری شود (صفوی، ۱۳۹۵). دارا بودن سبک‌های تدریس مختلف از یک سبک تدریس منفرد سودمندتر است زیرا در این حالت تعداد زیادی سبک‌های موثر آموزشی وجود دارد که می‌تواند با سبک یادگیری دانش‌آموزان سازگار شود (کیخا و همکاران، ۱۳۹۷). نظام آموزشی کشور انتظار دارد همه‌ی یادگیرندگان به استانداردهای پیشرفت بالاتر تحصیلی دست یابند ولی این امر بدون افزایش ذخایر الگوهای تدریس معلمان و استادان قابل حصول نیست. شناخت مدرسین و استادان از الگوهای نوین تدریس و به کار بستن آن‌ها یکی از عوامل موثر در تحقق اهداف برنامه‌های آموزشی کشور و پاسخگویی به نیازهای جامعه است. استفاده از الگوهای نوین تدریس گام مهمی در رشد و توسعه‌ی اساتید و در نهایت رشد و توسعه‌ی دانشگاه و جامعه است (شریفیان و همکاران، ۱۳۸۴). اساتید اثر بخش کسانی هستند که دستیابی به اهداف خاصی را در نظر می‌گیرند و از دانش و مهارت‌های مورد نیاز جهت دستیابی به این اهداف نیز برخوردارند؛ این مدرسان از ابزار مهمی بنام «Teaching Model» به منظور تحقق هر چه بیشتر اهداف آموزشی و توسعه یادگیری در فراگیران بهره می‌گیرند (محققیان، احمدی، سعادت‌مند، ۱۳۹۱). اساتید اثربخش هم در محتوای درسی رشته‌ای که در آن تدریس می‌کنند قوی

هستند هم با نظریه‌های یادگیری و راهبردهای تدریس آشنایی دارند. پژوهش‌های صورت گرفته حاکی از آن است که عدم شناخت استادان از روش‌های نوین تدریس سبب می‌شود بسیاری از آنان همانند استادان خود تدریس کنند و از روش‌های سنتی تدریس پیروی کنند، بدون اینکه مناسب بودن این روش‌های را برای ایجاد یک یادگیری با کیفیت مورد بررسی قرار دهند (رحیمی‌مند و عباس پور، ۱۳۹۲).

مرور پژوهش‌های پیشین بیانگر آن است که پیشرفت تحصیلی و موفقیت در یادگیری با شناخت و کاربرد روش‌های نوین تدریس توسط استادان دانشگاه افزایش می‌یابد. رحیمی‌مند و عباس پور (۱۳۹۲) در پژوهشی به بررسی جنبه‌های روانشناختی اثربخشی روش‌های نوین تدریس در آموزش عالی ایران پرداختند که نتایج نشان می‌دهد دانشجویانی که با روش‌های نوین تدریس آموزش می‌بینند خلاقیت و پیشرفت تحصیلی بیشتری از خود نشان می‌دهند. گاردنر و رابرت (Gardner and Robert, 2009)، اسمیت (Smith, 2005)، از محققینی بودند که در بررسی‌های خود به این نتایج دست یافتند که بین میزان استفاده معلمان از روش‌های نوین تدریس و افزایش انگیزه و پیشرفت تحصیلی یادگیرندگان رابطه معناداری وجود دارد. مومنی و همکارانش (۱۳۹۹) به بررسی عوامل موثر در به کارگیری روش‌های نوین تدریس بین معلمان زن استان ایلام پرداختند که مشخص شد نگرش معلمان بالاترین نقش در پیش بینی به کارگیری روش‌های نوین تدریس دارد بنابراین متولیان نظام آموزش و پرورش باید در جهت تغییر نگرش معلمان نسبت به روش‌های نوین تدریس گام بردارند.

در این پژوهش چهار خانواده الگوهای تدریس مبنای بررسی قرار داده شده‌اند. منظور از الگوی تدریس یک طرح کلی است که یادگیرندگان را در فرایند یادگیری دانش، نگرش، مهارت یاری می‌کند. این چهار الگوی تدریس عبارتند از: خانواده الگوی پردازش اطلاعات، خانواده الگوی اجتماعی، خانواده الگوی فردی و خانواده الگوی سیستم‌های رفتاری. تمامی الگوها از پشتوانه پژوهش‌های علمی که با هدف آزمودن مبانی نظری و سنجش میزان تاثیر آن‌ها بر یادگیری انجام شده است، برخوردارند. الگوی پردازش اطلاعات به یادگیرندگان در چگونگی ساخت دانش یاری می‌دهد. این الگو بر روی تجربه مستقیم و بی‌واسطه تمرکز می‌کند. روش‌های تدریس بدیعه پردازشی، پیش سازمان دهنده، یادیارها، تفکر استقرایی برخی از روش‌های تدریس الگوی پردازش اطلاعات محسوب می‌شوند. الگوی اجتماعی به روش‌های تدریسی اطلاق می‌شود که یادگیرندگان را در تعامل و تقویت قابلیت‌های شناختی یاری می‌کند. این الگو باعث می‌شود فراگیران دیدگاه‌های مختلف را فرا گیرند و قدرت بسط افکار را بدست آورند. روش‌های تدریس نظیر ایفای نقش،

کوشگری به شیوه‌ی محاکم قضایی، یاران در یادگیری در الگوهای اجتماعی قرار می‌گیرند. الگوی انفرادی نسبت به فردیت افراد دقت نشان می‌دهد و بر خودآگاهی و احساس مسئولیت فردی متمرکز می‌شوند. دسته‌ی آخر الگوهای تدریس نوین، الگوی سیستم‌های رفتاری است. موضع‌گیری الگوی سیستم‌های رفتاری درباره انسان چنین است که او را با نظام ارتباطی «خود-تصحیح کننده» ای می‌پندارند که واکنش نسبت به اطلاعاتی که حکایت از میزان موفقیت او در انجام وظایف و تکالیفش دارد، رفتار خود را تغییر می‌دهد. روش‌های تدریس مانند یادگیری در حد تسلط، آموزش برنامه‌ای در الگوهای سیستم‌های رفتاری قرار دارند. میزان شناخت استادان دانشگاه از این روش‌های نوین تدریس و به کارگیری آن‌ها تا حد زیادی میزان موفقیت یادگیرندگان در امر یادگیری و تحقق اهداف نظام آموزش عالی را نشان می‌دهد.

براساس تحقیقات انجام شده، براساس تجارب ذکر شده از استادان تراز اول تعلیم و تربیت کشور (مهر محمدی، بهرنگی، فتحی و اجارگاه، ۱۳۹۸) از کاربر خانواده الگوهای پردازش اطلاعات، خانواده الگوهای اجتماعی، خانواده الگوهای فردی، خانواده الگوهای سیستم رفتاری؛ در کلاس‌های درسی دوره‌های کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری دانشگاه‌ها و برحسب ارزشیابی‌های مختلفی که انجام یافته و با توجه به استقبال که بیشتر کشورهای جهان در استفاده از این خانواده‌ی الگوهای تدریس برای اعتلای تعلیم و تربیت خود کرده‌اند و چون الگوهای تدریس بررسی شده در این پژوهش برای سالیان متمادی اعتبار خود را در تدریس به دست آورده‌اند و نتایج مثبت آن به تحقیق و تجربه مشخص شده است، بهتر است همه‌ی استادان، دانشجو معلمان و معلمان در سطوح مختلف تحصیلی و آموزشی این چهار خانواده‌ی الگوهای تدریس را شناخته و قادر به اجرای آن باشند. لازم به ذکر است خانواده‌های الگوهای تدریس بررسی شده در این پژوهش بر مبنای نظریه‌های آموزشی و پرورشی و در موقعیت‌های مبین الگوهای تدریس در دروس مختلف و سطوح مختلف تحصیلی بدست آمده‌اند. ویژگی‌هایی که سبب تمایز و انتخاب آن‌ها برای بررسی شده عبارتند از:

- اجرای این الگوها فضای کافی برای اعمال برنامه‌های آموزشی مناسب در جهت تکامل انسان بر حسب نظرات عالی و تربیتی صاحب نظران دینی و علمی و رعایت طبیعت و ماهیت فردی و خدادادی فراگیران را به وجود می‌آورد.
- در کاربرد این الگوهای تدریس، مراحل اجرایی مفهیمی مانند تفکر انتقادی، تفکر فراشناختی، تفکر منطقی، مهارت تصمیم‌گیری و حل مسئله به شیوه‌ی علمی و رعایت ابعاد هوش هفتگانه وجود دارد.

- با کاربرد این الگوهای تدریس می توان به آرمان کاربرد سطوح یادگیری در حیطه های شناختی، عاطفی و روانی- حرکتی مورد نظر بلوم، کراث ول، دوه، کیبلر و دیگران جامه عمل پوشاند و به این معضل همیشگی آموزش و پرورش که گریبانگیر دانشجو معلمان در آینده خواهد بود؛ پاسخ مناسب داد.
- با استفاده از این الگوهای تدریس، نه تنها یادگیری دانشجو معلمان افزایش می یابد، بلکه دانشجو معلمان خود مهارت های استفاده از هر یک از این الگوها را در کلاس درس خود (فراشناخت) یاد خواهند گرفت.
- این چهار خانواده الگوهای تدریس بر مفاهیم روابط اجتماعی، نیازها و انگیزه ها، درک دنیای فردی دیگران، مسائل و مشکلات ادراکی، سطوح فهم و رشد فکری، تشریک مساعی و سایر مهارت های زندگی بنا شده اند. بنابراین با تمرکز بر مفاهیم اصلی تعلیم و تربیت به خصوص در دانشگاه فرهنگیان (بنابر اساس نامه دانشگاه فرهنگیان) تمرین مناسبی برای کاربرد این مفاهیم در نظام آموزشی خواهند بود.
- متکی بودن الگوهای تدریس مذکور بر یافته های پژوهشی را می توان مهم ترین امتیاز این الگوها دانست.

در میان اساتید دانشگاهی، استادان دانشگاه فرهنگیان که رسالت تربیت معلمان را برعهده دارند بیش از سایر اساتید به شناخت و به کارگیری این خانواده الگوهای تدریس نیازمند هستند. اهمیت این امر برای مدرسین دانشگاه فرهنگیان از دو جهت مطرح است: نخست شناخت و به کارگیری خانواده الگوهای تدریس به منظور تحقق اهداف برنامه های آموزشی کشور؛ که این بعد میان استادان دانشگاه فرهنگیان و سایر دانشگاه ها مشترک است. دوم شناخت و به کارگیری آن ها به منظور شناخت و آگاهی دانشجو معلمان با این روش ها در جهت به کارگیری در حرفه ی معلمی خود. قطعاً دانشجو معلمان دانشگاه فرهنگیان با آموزشی که از استادان با روشهای نوین تدریس دریافت می نمایند، استفاده از این روش ها را در فرایند آموزشی به صورت مستقیم تجربه کرده و احتمال به کار بستن آن ها در آینده ی حرفه ایشان افزایش خواهد یافت. آموزش و تدریس به دانشجو معلمان که معلمان آتی کشور خواهند بود، هنگامی موثر است که بتواند آموزش های لازم جهت رفع مشکلات آموزشی که معلمان در کلاس درس با آن مواجه خواهند شد، فراهم کند. همچنین دانشجو معلمان حرفه ای تری در دو بعد علمی و عملی پرورش دهد و این امر در خانواده الگوهای تدریس بررسی شده در این پژوهش، مورد توجه قرار گرفته است. چنانچه استادان دانشگاه فرهنگیان روشهای

نوین تدریس را شناخته و به کار ببندند، دانشجو معلمان نیز با این روش‌ها آشنا شده و با به کارگیری آن‌ها در فرایند کلاسی خود رشد و توسعه در نظام آموزش و پرورش را ایجاد خواهند کرد. به عبارت دیگر شناخت و به کارگیری روش‌های نوین تدریس توسط استادان دانشگاه فرهنگیان هم رشد و بهبود در نظام آموزش عالی را به همراه خواهد داشت و هم به صورت غیرمستقیم رشد و بهبود در نظام آموزش و پرورش را ایجاد خواهد کرد. به همین منظور در این پژوهش به بررسی میزان شناخت و به کارگیری روش‌های نوین تدریس در میان استادان دانشگاه فرهنگیان استان‌های مرکزی، قزوین، تهران، ایلام و یزد پرداخته شده است.

روش پژوهش

این پژوهش از نوع کاربردی است و به منظور بررسی شناخت و کاربرد الگوهای نوین تدریس در میان استادان دانشگاه فرهنگیان از روش توصیفی- پیمایشی استفاده شده است. جامعه‌ی آماری پژوهش شامل تمامی استادان دانشگاه فرهنگیان استان‌های مرکزی، قزوین، تهران، ایلام و یزد است که از این جامعه‌ی آماری ۷۳۰ نفر به روش نمونه‌گیری تصادفی به عنوان نمونه انتخاب شده‌اند. به منظور جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه‌ای که به همین منظور توسط محققان و همکارانش در سال ۱۳۹۱ تنظیم شده است، استفاده شد. این پرسشنامه شامل ۳۵ گویه در حیطه‌های شناخت و کاربرد الگوهای تدریس پردازش اطلاعات، الگوی انفرادی، الگوی اجتماعی و الگوی سیستم‌های رفتاری و در مقیاس لیکرت است. پایایی پرسشنامه مجدداً مورد بررسی قرار گرفته که در حیطه شناخت ۰/۸۵ و در حیطه کاربرد ۰/۸۰ با استفاده از ضریب آلفای کرونباخ به دست آمد. پس از جمع‌آوری داده‌ها، با استفاده از روش‌های آماری توصیفی و استنباطی شامل درصد فراوانی، میانگین، انحراف معیار، آزمون T تک متغیره، آزمون T مستقل، تحلیل واریانس، آزمون خی دو و آزمون فردیمن؛ در جهت تحلیل داده‌ها استفاده شد. لازم به ذکر است در بخش آمار استنباطی از نرم‌افزار Spss نسخه ۲۰ استفاده شده است.

جدول ۱. ویژگی‌های جمعیت شناختی نمونه

جنسیت	سن		مدرک تحصیلی	گروه آموزشی		سابقه‌ی تدریس دانشگاهی
	۲۵ تا ۳۵	۲۰۴ نفر		کارشناسی ارشد	۳۱۸ نفر	
۳۱۲ مرد	۲۵ تا ۳۵	۲۰۴ نفر	کارشناسی ارشد	۳۱۸ نفر	علوم تربیتی	۴۰۳ نفر
						کمتر از ۴۶۸ نفر

۱۵ سال							
۲۶۲ نفر	بالای ۱۵ سال	۱۱۵ نفر	زبان انگلیسی	۳۸۲ نفر	دانشجوی دکتری و دکتری	۳۵۱ نفر	۳۵ تا ۴۵
		۲۱۲ نفر	معارف			۱۷۵ نفر	۴۵ به بالا

یافته‌های پژوهش

سوال ۱. میزان شناخت و کاربست الگوهای نوین تدریس بر مبنای الگوهای پردازش اطلاعات در میان استادان دانشگاه فرهنگیان تا چه حد است؟

جدول ۲. مقایسه میانگین نمرات میزان شناخت و کاربرد الگوهای نوین تدریس بر مبنای الگوهای پردازش اطلاعات

مؤلفه	میانگین	انحراف معیار	انحراف میانگین	T	درجه آزادی	سطح معناداری
شناخت پردازش اطلاعات	۳,۷۰	۰,۲۰	۰,۲۰	۶۰,۸۱	۹۵	۰,۰۰۱
کاربرد پردازش اطلاعات	۳,۴۲	۰,۲۴	۰,۲۴	۳۵,۷۹	۹۵	۰,۰۰۱

نتایج جدول شماره ۲ نشان می‌دهد که اساتید دانشگاه فرهنگیان در شناخت و به کارگیری الگوهای پردازش اطلاعات از روش‌های نوین تدریس بیش از حد متوسط قرار دارند .

سوال ۲. میزان شناخت و کاربست الگوهای نوین تدریس بر مبنای الگوهای اجتماعی در میان استادان دانشگاه فرهنگیان تا چه حد است؟

جدول ۳. مقایسه میانگین نمرات میزان شناخت و کاربرد الگوهای نوین تدریس بر مبنای الگوهای اجتماعی

مؤلفه	میانگین	انحراف معیار	انحراف میانگین	T	درجه آزادی	سطح معناداری
شناخت الگوهای اجتماعی	۳,۵۷	۰,۴۳	۰,۴۴	۲۶,۵۷	۹۵	۰,۰۰۱
کاربرد الگوهای اجتماعی	۳,۰۶	۰,۵۴	۰,۵۸	۱۰,۰۲۲	۹۵	۰,۰۰۱

نتایج جدول شماره ۳ نشان می‌دهد که اساتید دانشگاه فرهنگیان در شناخت و به کارگیری الگوهای اجتماعی از روش‌های نوین تدریس بیش از حد متوسط قرار دارند .

سوال ۳. میزان شناخت و به کار بستن الگوهای نوین تدریس بر مبنای الگوهای فردی در میان اساتید دانشگاه فرهنگیان تا چه حد است؟

جدول ۴. مقایسه میانگین نمرات میزان شناخت و کاربرد الگوهای نوین تدریس بر مبنای

الگوهای فردی

مولفه	میانگین	انحراف معیار	انحراف میانگین	T	درجه آزادی	سطح معناداری
شناخت الگوهای فردی	۳,۷۳	۰,۲۳	۰,۰۲۸	۴۶,۴۱	۹۵	۰,۰۰۱
کاربرد الگوهای فردی	۳,۴۹	۰,۴۳	۰,۰۲۵	۱۹,۷۷	۹۵	۰,۰۰۱

نتایج جدول شماره ۴. نشان می‌دهد که اساتید دانشگاه فرهنگیان در شناخت و به کارگیری الگوهای فردی از روش‌های نوین تدریس بیش از حد متوسط قرار دارند.

سوال ۴. میزان شناخت و به کار بستن الگوهای نوین تدریس بر مبنای الگوهای سیستم‌های رفتاری در میان اساتید دانشگاه فرهنگیان تا چه حد است؟

جدول ۵. مقایسه میانگین نمرات میزان شناخت و کاربرد الگوهای نوین تدریس بر مبنای

الگوهای سیستم‌های رفتاری

مولفه	میانگین	انحراف معیار	انحراف میانگین	T	درجه آزادی	سطح معناداری
شناخت الگوهای سیستم‌های رفتاری	۳,۴۴	۰,۲۳	۰,۰۲۳	۵۶,۶۱	۹۵	۰,۰۰۱
کاربرد الگوهای سیستم‌های رفتاری	۳,۶۳	۰,۲۵	۰,۰۲۷	۳۳,۹۵	۹۵	۰,۰۰۱

نتایج جدول شماره ۵. نشان می‌دهد که اساتید دانشگاه فرهنگیان در شناخت و به کارگیری الگوهای سیستم‌های رفتاری از روش‌های نوین تدریس بیش از حد متوسط قرار دارند .

سوال ۵. آیا میان نظرات استادان دانشگاه فرهنگیان در شناخت و به کارگیری الگوهای نوین تدریس با توجه به مدرک تحصیلی، سابقه خدمت و رشته‌ی تحصیلی تفاوت وجود دارد؟

جدول ۶. مقایسه میانگین نمرات شناخت و به کارگیری الگوهای نوین تدریس بر حسب مدرک تحصیلی

P	T	انحراف معیار	میانگین	مدرک تحصیلی	متغیرها
۰,۹۲۳	۰,۰۹۷	۰,۲۲	۳,۶۷	کارشناسی ارشد	شناخت الگوهای نوین تدریس
		۰,۱۹	۳,۶۷	دکتری	
۰,۸۴۷	۰,۱۹۳	۰,۳۷	۳,۲۵	کارشناسی ارشد	کاربرد الگوهای نوین تدریس
		۰,۲۹	۳,۲۳	دکتری	

نتایج جدول شماره ۶ نشان می‌دهد که t مستقل محاسبه شده در سطح $p < 0/05$ در جهت شناخت و به کارگیری الگوهای نوین تدریس با ویژگی مدرک تحصیلی معنادار نیست. این بدین معناست که میان نظرات استادان با مدرک تحصیلی تفاوت در متغیرهای شناخت و به کارگیری الگوهای نوین تدریس، تفاوتی وجود ندارد.

جدول شماره ۷. مقایسه میانگین نمرات شناخت و به کارگیری الگوهای نوین تدریس بر حسب سابقه خدمت

p	T	انحراف معیار	میانگین	سابقه خدمت	متغیرها
۰,۳۳۱	۰,۹۵۷	۰,۱۳	۳,۵۳	کمتر از ۱۵ سال	شناخت الگوهای نوین تدریس
		۰,۲۴	۳,۶۳	بیشتر از ۱۵ سال	
۰,۶۶۶	۰,۴۰۸	۰,۳۴	۳,۳۳	کمتر از ۱۵ سال	کاربرد الگوهای نوین تدریس
		۰,۳۵	۳,۱۲	بیشتر از ۱۵ سال	

یافته‌های جدول شماره ۷ نشان می‌دهد که برای متغیر شناخت و به کارگیری الگوهای نوین تدریس بر حسب سابقه خدمت t مستقل محاسبه شده در سطح $p < 0/05$ معنادار است. به عبارت دیگر میان نظرات استادان دانشگاه فرهنگیان با سابقه خدمت متفاوت تفاوت وجود دارد.

جدول شماره ۸. مقایسه میانگین نمرات شناخت و به کارگیری الگوهای نوین تدریس بر حسب رشته تحصیلی

P	F	انحراف معیار	میانگین	رشته تحصیلی	متغیرها
۰,۸۵۸	۰,۱۵۴	۰,۱۷	۳,۷۵	علوم تربیتی	شناخت الگوهای نوین تدریس
		۰,۱۴	۳,۷۵	زبان	
		۰,۲۱	۳,۶۵	معارف	
۰,۸۵۵	۰,۴۰۸	۰,۳۱	۳,۳۲	علوم تربیتی	کاربرد الگوهای نوین تدریس
		۰,۲۹	۳,۸۲	زبان	
		۰,۲۶	۳,۲۱	معارف	

نتایج جدول شماره ۸ نشان می‌دهد که t مستقل محاسبه شده در سطح $p < 0/05$ در جهت شناخت و به کارگیری الگوهای نوین تدریس با ویژگی رشته‌ی تحصیلی معنادار نیست. این بدین معناست که میان نظرات استادان با رشته‌ی تحصیلی تفاوت در متغیرهای شناخت و به کارگیری الگوهای نوین تدریس، تفاوتی وجود ندارد.

بحث و نتیجه‌گیری

در این پژوهش الگوهای نوین تدریس در چهار زیر گروه شامل: خانواده الگوهای پردازش اطلاعات، خانواده الگوهای اجتماعی، خانواده الگوهای انفرادی و خانواده الگوهای سیستم رفتاری در دو بعد شناخت و کاربرد در میان اساتید دانشگاه فرهنگیان مورد مطالعه قرار گرفت. هر یک از این الگوها با طی کردن مراحل خاص خود امر تدریس را تسهیل می‌کنند و زمینه را برای دستیابی به اهداف آموزشی فراهم می‌کنند. شناخت و کاربرد الگوهای پردازش اطلاعات توسط استادان یعنی اینکه استادان می‌دانند که پردازش اطلاعات در ذهن مخاطبان چگونه صورت می‌گیرد و می‌دانند چگونه موقعیت یادگیری را بسازند و کنترل نمایند. نتایج این پژوهش نشان می‌دهد که استادان دانشگاه فرهنگیان هم بر این امر آگاهی داشته و هم در تدریس خود مورد استفاده قرار می‌دهند. نتایج به دست آمده میزان شناخت و کاربرد الگوهای پردازش اطلاعات را بیش از حد متوسط نشان داد. بررسی الگوهای اجتماعی در میان استادان دانشگاه فرهنگیان حاکی از آن است که اساتید شناخت و توانایی مشارکت دانشجویان در فرایند یاددهی - یادگیری را دارا هستند. از بحث گروهی، تقسیم کار و سازماندهی فعالیت‌های آموزشی استفاده می‌نمایند. میزان شناخت و کاربرد الگوهای تدریس فردی نیز در میان استادان دانشگاه فرهنگیان بیش از حد متوسط بدست آمد. نتایج نشان می‌دهد استادان به خودشکوفایی دانشجویان اهمیت می‌دهند، کسب موفقیت فردی، احساس توانمندی دانشجویان در فرایند تدریس برای استادان حائز اهمیت است. شناخت و کاربرد الگوهای سیستم‌های رفتاری نیز در میان استادان دانشگاه فرهنگیان بیش از حد متوسط بدست آمد که از میزان شناخت و کاربرد استادان از یادگیری مشارکتی حکایت می‌کند. ایجاد نگرش مثبت میان دانشجویان، افزایش اعتماد به نفس، خود ابرازی و پیشرفت تحصیلی از نتایج به کارگیری روش‌های تدریس الگوهای سیستم‌های رفتاری است. همچنین نتایج بررسی‌های جمعیت شناختی نشان می‌دهد که بین نظرات استادان گروه‌های آموزشی مختلف در دانشگاه فرهنگیان در شناخت و به کارگیری الگوهای نوین تدریس با توجه به سابقه‌ی خدمت و مدرک تحصیلی تفاوت معنادار وجود دارد. به عبارت دیگر به نظر می‌رسد با افزایش تجربه، استادان مهارت‌های بیشتری در به کارگیری روش‌های تدریس

کسب می کنند اما این تفاوت در رشته‌ی تحصیلی معنادار نبوده است؛ این بدین معناست که افزایش مهارت در استفاده از روش های تدریس که با افزایش سابقه ی خدمت، افزایش می یابد (بنابر نتایج بدست آمده) فارغ از رشته ی تحصیلی اساتید می باشد. استادان ورای رشته ی تحصیلی خود قادر به ارتقای مهارت های تدریس خواهند بود. نتایج این بخش با پژوهش های سانی^۱ (۲۰۰۴) همسو بوده است. به نظر می رسد آگاهی فراشناختی مدرسان با افزایش تجربه در تدریس افزایش می یابد. نتایج حاصل از این پژوهش در بخش های مختلف با نتایج پژوهش هایی از اسمیت (۲۰۰۵)؛ حسن زاده و همکاران (۱۳۸۵)؛ ملا زمانی و فتحی (۱۳۸۷)؛ ملکوتی (۱۳۸۸)؛ جلیلیان و همکاران (۱۳۹۶)؛ امیری و نوروزی (۱۳۹۰)؛ حمیدی (۱۳۹۰)؛ عبدالملکی و همکاران (۱۳۹۸) همسو بوده است. با تغییر روش های تدریس اساتید و مراکز تربیت معلم، میزان موفقیت در دستیابی به اهداف آموزشی افزایش می یابد. در روش های سنتی تدریس مانند سخنرانی فرایند یاددهی - یادگیری یک سویه صورت می گیرد و جریان تولید تفکر انتقادی در دانشجویان متوقف می شود. روش های نوین تدریس قابلیت لازم برای مشارکت گروهی، نمایش علمی، پرسش و پاسخ، رشد مسئولیت های فردی را فراهم می کند. پیشنهاد می شود که استادان مراکز آموزش عالی به خصوص استادان مراکز تربیت معلم از روش سنتی سخنرانی به عنوان تنها روش اصلی تدریس استفاده ننمایند. همچنین پیشنهاد می شود سایر محققین به بررسی نظریات دانشجویان در راستای استفاده ی اساتید از روش های نوین تدریس در کلاس های درس بپردازند. یکی از مهم ترین وظایف دانشگاه فرهنگیان به عنوان اصلی ترین و مهم ترین منبع تامین نیروی انسانی مورد نیاز آموزش و پرورش، تربیت دانشجو معلمان است که قادر باشند در آینده نگرش دانش آموزان خود را شکل دهند. در جهت رشد عاطفی، روانی و اجتماعی شاگردان خود موثر عمل کنند. این امر محقق نمی شود مگر اینکه دانشجو معلمان با به کارگیری الگوهای تدریس مناسب، مهارت ها و نگرش هایی مانند مسولیت پذیری، استقلال در عمل و خودآموزی را در دانش آموزان پرورش دهند. لازمه ی تحقق چنین امری، این است که خود دانشجو معلمان با این الگوهای تدریس مناسب پرورش یافته باشند. بنابر نتایج حاصل از پژوهش در فرایند تدریس دیدگاه علمی معلم و تجربه وی نقش به سزایی ایفا می کند. نتایج بررسی این پژوهش حاکی از آن است که در کلاس های درسی دانشگاهی، اساتید با بکارگیری این الگوهای تدریس دانشجو معلمان خود را مجهز به صلاح تدریس مناسب می نمایند. معلم خوب و شایسته در راستای توسعه ی حرفه ای خود نیازمند هنر تدریس است. اگر اساتید الگوهای تدریس را شناخته و به کار بندند دانشجو

معلمان نیز شناخت دقیق تری نسبت به وضعیت مطلوب یادگیری بدست خواهند آورد. بنابر نتایج حاصل از پژوهش در فرایند تدریس دیدگاه علمی معلم و تجربه وی نقش به‌سزایی ایفا می‌کند.

منابع

- آقا زاده، م. (۱۳۹۵). *راهنمای کاربردی روشهای نوین تدریس (برای کلاس های تک پایه و چندپایه)*. ویرایش دوم، انتشارات مرآت: تهران.
- امیری، ا.، نوروزی، د. (۱۳۹۰). مقایسه اثربخشی طراحی آموزشی دو روش حل مسئله و بارش مغزی بر خلاقیت دانشجویان، *ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی*، ۱ (۴)، ۸۵-۱۲۰.
- جلیلیان، س.، عظیم پور، ا.، محمدی، ش.، محمدزاده، ر. (۱۳۹۶). میزان برخورداری معلمان مدارس هوشمند از مهارت‌های مورد نیاز تدریس، *تدریس پژوهی*، ۵ (۱)، ۱۰۷-۱۲۶.
- حسن زاده، ا.، محدث، ح.، تقدیسی، م.، هزاوه‌نی، م. (۱۳۸۵). تاثیر سه روش آموزش سخنرانی، بازی و ایفای نقش بر آگاهی و عملکرد دانش آموزان دختر مقطع راهنمایی در مورد تغذیه دوران بلوغ، *گام توسعه در آموزش پزشکی*، ۶ (۶)، ۱۳۳-۱۲۶.
- حمیدی، ط. (۱۳۹۰). *بررسی میزان تاثیر روش تدریس حل مسئله بر افزایش خلاقیت، سویمن همایش شیوه‌های آموزش، پایان نامه کارشناسی ارشد، دانشگاه تربیت دبیر شهید رجایی*.
- کیخا، ا.، مرزیه، ا.، جناآبادی، ح. (۱۳۹۷). رابطه سبک تدریس معلم با انگیزش و درگیری تحصیلی دانش آموزان، *پژوهش های آموزش و یادگیری*، ۱۵ (۲)، ۳۷-۴۸.
- رحیمی مند، م.، عباس پور، ع. (۱۳۹۲). بررسی جنبه‌های روانشناختی (انگیزه پیشرفت و خلاقیت) اثربخشی روش‌های نوین تدریس در آموزش عالی ایران، *مطالعات آموزشی و آموزشگاهی*، ۲ (۴)، ۹-۳۱.
- شریفیان، ف.، نصر، ا.، عابدی، ل. (۱۳۸۴). تبیین نشانگرهای تدریس اثربخش در دانشگاه‌ها و موسسات آموزش عالی و میزان تحقق آن در دانشگاه اصفهان، *پژوهش و برنامه ریزی در آموزش عالی*، ۳۷ (۳۷)، ۲۶-۵۲.
- شعبانی، ح. (۱۳۹۸). *مهارت‌های آموزشی و پرورشی (روشها و فنون تدریس)*. ویرایش سوم، انتشارات سمت: تهران.
- صفوی، ا. (۱۳۹۵). روش‌ها، فنون و الگوهای تدریس. انتشارات سمت، تهران.
- عبدالملکی، ص.، ملکی، ح.، فرجامند، ل. (۱۳۹۸). مولفه‌های اثرگذار بر تدریس اثربخش معلمان (مطالعه مورد: معلمان پایه پنجم دوره ابتدایی شهر تهران)، *پژوهش های آموزش و یادگیری*، ۱۶ (۱)، ۱۳۵-۱۲۳.
- کالهن، ا.، جويس، ب.، ويل، م. (۱۳۹۸). *الگوهای تدریس ۲۰۱۵*. ترجمه: محمدرضا بهرنگی، انتشارات کمال تربیت، تهران.

- محققان، ش. ، احمدی، غ. ، سعادت‌مند، ز. (۱۳۹۱). شناخت و کاربرد الگوهای نوین تدریس در میان اساتید گروه علوم انسانی، پژوهش در برنامه ریزی درسی، ۹ (۸)، ۴۸-۵۹ .
- ملازمانی، ع.، فتحی، ع. (۱۳۸۷). بررسی تاثیر آموزش به شیوه ایفای نقش بر بهبود تصور از خود نوجوانان، علوم رفتاری، ۲ (۱)، ۶۶-۶۱.
- ملکوتی، م. (۱۳۸۸). تدریس در گروه‌های کوچک (بحث گروهی)، راهبردهای آموزش، (۶)، ۱۵۳-۱۸۳.
- مومنی، ح. ، سپیدنامه، ب. ، حسن پور، ا. ، (۱۳۹۹). عوامل موثر در به کارگیری روش‌های نوین تدریس در بین معلمان زن استان ایلام، انجمن جامعه‌شناسی آموزش و پرورش ایران، ۱۳ (۱)، ۱۳-۲۷.
- Galbriath, M.W. (2001). Community College Faculty Development for Minatory. The Michigan Community College Journal, 8, 29-38.
- Gardner. Robert. C. (2009). Teachers Motivation, Classroom Strategy Use, Students motivation and second language achievement, p 31-34.
- Smith, O. B. (2005); Definition of Teaching, In: M. J. Dunkin (Ed.); The International Encyclopedia of Teaching and Teacher Education; England: Pergamum. 11.
- Sunny, M S M Ed. (2004). Metacognition in the adult Lerner. From <http://www.lifecicles-c.com/metacognition.htm>.Retrived April 15, 2008.